

Музейная педагогіка видаєтася сумнівною з такими вчебними предметами, як істория, література, біологія, географія, що пацвіджають сотні історико-країнанічних, етнографічних, екологічних школьних музеїв. А як наконт інформатики? Унікальний музей айчіннай виучувальний таємнік, що дзвінчить у гімназії-інтернаті Мядзеля, пераконває: нават такі панянці, як "музей" і "інформатика", дзякуючы адданасці любімай справе з боку настаўніка, могуць стаць сінонімамі.

калькуляторы. Наступным кроком на шляху тэхнічнага прагрэсу сталі механічныя лічильнікі. Але перад тым, як пакрутіць ручку не звязанага механизма, кіраунік музея настаўнік інфарматык Вячаслав Станіслававіч Саўчык расказаў пра гісторыю старвания музея.

Іздзя стварэння музея айчіннай виучувальний таємнік ўзнікіла калі 6 гаду назад. Галоўная мэта, з якой збраліся экспанаты, — гэта захаванне для наступных пакаленій старых

Лічыць Заўсёды ўмелі

Калі ў пачатку 90-х вята установы адукаты навалікага палескага райцэнтра паступілі першыя камп'ютары (чорна-белыя "Карветы"), для нас, хлапчукі, гэта стала сапраўднай сенсацыяй. Пасля ўроўні мы моглі гадзінамі часу таго шысцілава гамонту, калі настаўнік дазволіў хадзіць на некалькіх хвілін пагуляць у знакаміты "Скарб" або "Джампер". Тыбы прымітывыў по сенняшнім часе камп'ютары былі для нас цудам таємнікі. Мы раптоўна забылі пра любімы футбол, "вайнушикі", у якіх ледзя не кожны дзень гулялі пасля ўроўні. Кабінет інфарматыкі прызыгава нас як магніт. Канечне, сучасных школьніку цяжка здзівіць камп'ютарнымі тэхналогіямі, аднак кабінет інфарматыкі гімназіі-інтерната Мядзеля прывабівае іх не менш мночна, чым вчнія пачатку 90-х. Адна з асноўных прычын — усё тэя ж легендарныя "Карветы".

Справа ў тым, што, дзякуючы айчіннальным музейным предметам, можна здзейніць разальное падэржаху не толькі на 20, але і 30, 40 гадоў назад і нават 150, у той далёкі час, калі набытыя класічныя выгляд самыя старэшыя экспанаты — знакамітая драўляная лічильнікі, або, калі гаварыць больш правільна, дамеханічныя выучувальники. "Да-

В.С.Саўчык показаў макет калькулятара MK-61.

нал Дынаама", "Саюз", "Масква", "Фелікс", — адзначы настаўнік інфарматыкі.

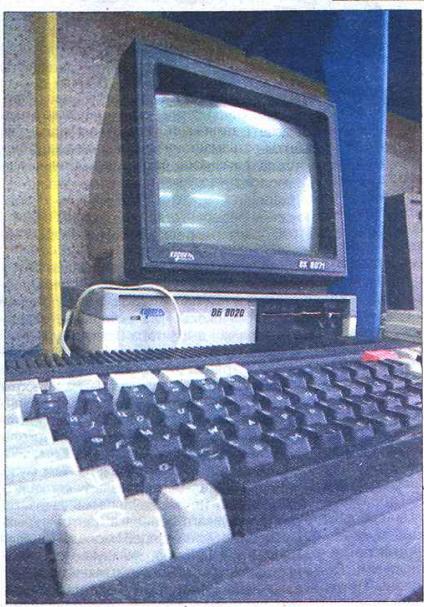
А дзін раз пакрутіць ручку, канечне, цікава. Аднак уявіце, што, напрыклад, бухгалтару кожны дзень неабходна было рабіць сотні простых апераций. А калі ў кабінцы працаўлі яшчэ і калегі. Можна толькі згадаўваць, які шум быў у кантарах 60-х гадоў. Аднак прагрэс не стаяў на месцы, да і людзям хадзяліся працаў на больш камфортыні умовах. У хуткім часе былі вынайдзены электрычныя лічильныя машыны, якія працаўлі амаль бяспыні і выконвалі арыфметычныя дзеянні аўтаматычна і паўтаматычна. Гэтыя машыны яшчэ называюцца электромеханічныя калькулятары. Найблізы вядомыя з іх "Быstryца" і "Быстрыца-2".

Па словам Вячаслава Станіслававіча, наступным этапам удасканалення выучувальних сродкаў стала развіццё мікрапалектронікі, вытворчасць інтэгральных схем. Першыя ўзоры электронна-клавішнай выключальнай машыны (ЭКВМ) з'явіліся ў 1970 годзе. У наступных годзе пачынаецца выпуск машын серыі "Іскра". На вялікіх інтэгральных схемах першыя айчінныя мікрап-ЭВМ былі створаны ў 1972 годзе. У той час мова работы з калькулятарамі толькі нараджалася, таму наядзі-на, што некаторыя калькулятары моглі месьці і сваю асабістую мову. Узяць, напрыклад, калькулятар серыі С3-07. Для таго каб зрабіць звязычны складанне дзвойкі і тройкі, неабходна было не праста націснуць клавішы "2", "+", "3", "=", а яшчэ ў пэўнай паслядоўнасці "1", "-". і некалькі разу "=". Наступны крок — гэта з'яўленне інжынерных калькулятараў. Першыя з іх стаць Б3-18. На той час ён каштаваў немалых грошай — 220 рублёў, а інжынер пасля заканчэння інстытута атрымліваў кала 100 рублёў. Пачалі з'яўляцца і першыя школьнія калькулятары МКШ-2. А вось пасля з'яўлення ў школынай праграме предмета "Інфарматыка" сталі шырокія выкарыстоўвацца калькулятары серыі МК-61.

Д арэны, раздел "Калькуляторы" самы багаты па колькасці экспанатаў. Тут прадстаўлены не толькі савецкія выучувальныя сродкі, але і балгарскія, ГДРаўскія. На пачасным месцы змешчаны калькулятар МК-90, які выпускаўся мінскім заводам "Інтэграп". Гэта быў ужо не проста калькулятар, а мікрапам'ят з мовай праграмавання "Бэйсік". Хто ведзе, калі б не развал СССР, то, магчыма, насы вучончыя першымі ў свеце прыдумали б I-Pad. Но такую думку падштурхнула зменшыні выгляд савецкага мікрапам'яту. У часы МК-90 началі шырокага выпускацца і першыя бытавыя айчінныя камп'ютары, якія сталі даступнымі для шырокага кола насельніцтва. Менавіта тады і з'яўляюцца знакаміты "Электроніка БК-0010", "Няміга" і легендарныя "Карветы".

І ўж сямы каштоўны экспанат — самаробны дамансцірацыйны макет калькулятара МК-61, створаны мядзельскім вучнем Міхаілем Бураком пад кірауніцтвам Вячаслава Станіслававіча. У 1988 годзе на абласным тэднікавым фестывалі юнацтва і дзеячества юнацтва ў гарадзе Бресте ён атрымаў першую мядзельскую медаль. Акрамя дыплома, вучану прынесла першыя места ў тым часе падарунак — ручкадыбытнікі, якія ціпера размешчаныя побач з макетам МК-61.

Б ольш падрабязна з унікальнымі экспанатамі можна азнаёміцца на інтэрнэт-старонцы гімназіі www.muzadel-gimnaz.by, дзе музею прысвечаны асобны раздел. Аднак, здзеніць інэрнэт-експурсію варта не толькі аматарамі таємнікі, але і кожнаму педагогу-музейшчыку, каб даведацца, які прыкладна павінен быць сучасны вітуальны музей установы адукаты, і не толькі музей айчіннай выучувальний таємнікі, але і гісторыка-краінанічны, этнографічны, экологічны.

калькулятару, бытавых камп'ютараў, якімі людзі прагрэсістали карысташа і ніярдка проста выхідвалі на сметнікі. Настаўнікі і вучні ёхвотна адгукнуліся на пропанову Вячаслава Станіслававіча прынесці ў гімназію старыя выучувальныя сродкі. Спачатку калькуляторы, дыскеты выкарыстоўваліся для афармлення кабінета інфарматыкі. Калі з часам сабралася ўнушальная калекцыя, было вырашана стварыць адпаведны музей. Сёнямага часу музей айчіннай выучувальний таємнік актыўна выкарыстоўваюцца не толькі на ўроўні інфарматыкі, але і падчас выкаваўчых мэртврэштв. Напрыклад, знаёміца з экспанатамі вельмі любіць выпускнікі. Для іх уключэнне "Карветаў", з'яўленне на маніторы знакамітага выразу "Ідзе праца з загрузкай" нібыта вяртанне ў вучнёвства, якім раза разехванне дзіячнага здзіўлення ад першага знаёмства са светам камп'ютарнай таємнікі.

— На момант адкрыція музея, якое ўрачыста прайшло 29 красавіка 2009 года, у нас налічваліся 165 экспанатаў. Ціпера іх было за 200. Аднімі з першых сталі драўляныя лічильнікі мейсціць, якія працаўлі ў магазіне, а таксама старыя бытавыя камп'ютары сястры. У асноўным на экспазіцыі прадстаўлены толькі айчіннай выучувальными таємнікі, хадзіць ёсць і экспанаты замежнай вытворчасці, паколькі, згодна з палаханнем аб музэях, колекцыя нетэматычных музейных предметаў можа складаць да 25 працэнтаў. Самым каштоўным з такіх предметаў з'яўляецца першы ноўтбук Epsom. Цікава паўрэзіць яго з сучаснымі аналогамі. Працаўліць на гэтым ноўтбуку можна было толькі ад батарэі, якая трывала да 36 гадзін. Асабіла папулярны ноўтбук быў у асроддзіці журналюсту, паколькі, дзякуючы спецыяльнім раз'ёмам ад першага партатыпу камп'ютара, па тэлефоннай сетцы можна было перадаць яго на рэдакцыю неабходную інфармацыю, — расказаў кіраунік музея.

Пасля знаёмства з драўлянымі лічильнікамі экспкурсанты прапаноўваюцца пакрутіць ручку першых механічных выучувальникі — арыфметометраў сістэмы Однера "Фелікс", на якіх можна было рабіць чатыры арыфметычныя дзеянні: складанне, адніманне, множанне, дзеленне.

— У найблізы позніх мадыфікаційных мадэлях арыфметометраў (напрыклад, "Фелікс-М") можна было бачыць паўзункі для ўказавання становішча коскі і рычажка для перамінчання карэкт. Ручку неабходна было крутіць адзін раз для складання і аднімання, а для множання і дзелення — некалькі разу. У некаторых арыфметометрах (напрыклад, ВК-1) набор адбываўся з дапамогай клавіш. У нашай краіні арыфметометры былі папулярны і выпускаліся да канца 60-х гадоў пад маркамі "Арыгінал Однэр", "Арыгінал

механічныя выучувальники" — такая назва і ў першага раздзела экспазіцыі. Акрамя таго, больш за 200 экспланатай прадстаўлены на раздзелах "Механічныя выучувальники", "Калькуляторы", "Бытавыя камп'ютары", "КВВТы", "Камп'ютарныя мышы", "Носільны інфарматыкі". Кожны з гэтых раздзелаў як вілакі крок, як цялік апошня на шляху ад звычайнай костачак, з дапамогай якіх людзі лічылі ў старажытны час, да тонкіх і лёгкіх сучасных ноўтбукаў.

Побач са згаданымі драўлянымі лічильнікамі ў першым раздзеле прадстаўлены і айчіннай лагарыфмічны лінейкі, вядомыя з 1622 года, калі англійскі матэматац-аматар Вільям Отред распрацаўваў іх першы варыянт. У нашай краіні для выканання разлізу лагарыфмічных лінейкі широка выкарыстоўваліся па установах адукаты да пачатку 80-х гадоў XX стагоддзя, калі на змену ім прыйшли